

Rerum Naturalium Fragmenta No. 83

<i>Szemere László: Tojásszedésről</i>	3
<i>Szemere László: Filléres fészekodvak</i>	11
<i>Szemere László: A hajnalmadár (Tichodroma muraria L.)</i>	19

Budapest
1934

.

Rerum Naturalium Fragmenta

Szemere László szerkesztése:

Budapest II., Debrői-u. 15

Tojásszedésről

Írta: Szemere László.

Megemlékeztem e lap hasábjain a madár-fogásról, mely téren Európa szerte nem mi vagyunk a fő-főbűnösök. Már a tojásszedést illetőleg a mi népünket sem menthetem, mivel úgy a szerte kóborló gyerekek fészekfosztogatása, mint a rétségeken, tóságokon divatozó «bíbic-tojás»-szedés jelentékeny kárára volt időnként madár-állományunknak. Annál érzékenyebb volt e kártétel, mert nem a nálunk telelő; avagy átvonuló madarak közül szedte áldozatait, de a honi állományt apasztotta.

Azért írtam múlt időt eddigi mondataimban, mert a tojásszedés okozta kártételek szűnőben vannak. Fiatalságunk fészekszedő szenvedélyét a „Madarak és fák napja” dicsérendő buzgalommal és sok helyen jelentős eredménnyel is a madárvédelem vizeire csapolja le, azonkívül a madárvédelmi szervezetek, no meg a §-ok is ügyelnek arra, hogy a fészekfosztogatók, illetve szüleik elvegyék büntetésüket.

A vízimadarak tojásának az elszedése – konyhai célra – ugyancsak kisebb terjedelmű manapság. De ez már nem valamelyes »jobb belátás«, avagy törvényes eredménynek tudható be. Hanem annak, hogy mocsárvilágunk 90%-a¹ eltűnt a lecsapolások miatt. Így aztán részint nincs mit elszedni, részint, ahol még volna, nincs olyan tömegben, hogy megérje a fáradságot és a kockázatot. Mert a madártojásszedés éppen úgy

tilos, mint a madarak fogása vagy elejtése. Úgy általánosságban s értve csak a hasznos, meg a pusztuló, védett fajokat.

De van másféle kivétel is. Pl. ha valaki éppen valamely faj tenyésztése végett szedi a tojásokat. Teszem egy uradalom összeszedeti a fácántojásokat s azután kikelteti azokat. Így több csibét tud nevelni, mintha azok védetlenül növekednének. Az illyes okból való tojásszedéshez természetesen előzetes hatósági engedély szükséges.

Azonban úgy a portyázó gyerekek fészekszedése, mint a vízimadarak tojásainak az elszedése nem ment ki még teljesen a divatból. S az is igaz, hogy ahol ma is büntetlenül szedhetik el azokat, ezzel több kárt okoznak a régiek tömegesebb tojásszedésénél is. És pedig azért, mert hajdanta volt miből szedni. Mocsarainkban oly tömegben fészkeltek a vízimadarak, hogy azok állományát néhány csónakrakomány nem apasztotta meg jelentékenyebben. De ma a maradék állományt bizony erősen veszélyezteti a tojásszedés s így indokolt is, hogy a «bíbictojás»-szedők ellen a törvény teljes szigorával járjunk el.

Van ugyan egy mentségük a bíbictojás-szedőknek s ez a: szegénység! Hogy mik lennének azok a teendőik, amelyek itt a dolgokat megoldanák – bocsánat, ezt itt nem fejtegetem, mert ez már politika. Az bizonyos, hogy pusztuló madárvilágunknak a tojásszedők adhatják még a kegyelemdőfést s így a tojásszedést elnézni nem lehet.

Pár helyen «bíbictojás»-szedésről írtam. Nos, ez afféle gyűjtőnév. Mely alatt árusítottak mindenféle olyan vízimadártojást, amely alakra és mustrázatra nagyjából a bíbic

tojására emlékeztetett. Étlapokon is szerepelt ezelőtt - Budapesten! – a bóbítótojás-rántotta.

Még a szegénységgel sem menthető a fészekfosztogató gyerekek fészekfosztogatása. A felügyelet nélkül csatangoló gyerekek egész tervszerűséggel kutatják át a határt, – bizony, sok vidéken még mostanában is – hogy aztán a felkutatott fészkeket kiszedjék. Ha tojás, ha fióka van benne, nekik mindegy. Szemeikben szenvedély csillan meg; ugyanaz, ami a zsákmányával sunyító macskára is jellemző.

Nyilvánvaló, hogy ez, már mint a fészekfosztogatás, egy bizonyos fajtájú öröklött vadászszenvedély, amely kielégül a fészek felkutatásának és kiszedésének a tényével, anélkül hogy a szedő a tojásoknak vagy a fiókáknak hasznát látná. Régen-régen, talán még látta hasznát a gyereksereg a tojásszedésnek. Azaz bizonyos, hogy látta. Táplálkozott vele.

A felnőttek vadásztak nagy állatokra, nagy halakra, a gyerekek hol utánzásból, hol kénytelenségből is, vadásztak, »bogarásztak« erejükhez mért állatokra, illetve madarakra. Sok esetben az ősember gyermeke talán igen korán küszködött már az élet nehézségeivel, s így, akárcsak a majmok, összeszedtek minden ehető dolgot.

S ezek sorozatában a madártojás meg a fióka bizonyára csemegeszámba ment. Elannyira, hogy, a tojás-ivás se ment ki teljesen a divatból, bárha sótlanul a nyers tojás nem is ízlik úgy mindenkinek. De az ízlések különbözők s van, aki manapság is issza szívesen a nyers tojást.

Már aki a madárfiókat azon mód elfogyasztaná, olyan nálunk nem akad, legfeljebb egy-egy cigánypurdé.

Túlnyomórészt tehát nem a táplálkozás készleti gyerekeinket a fészekszedésre, hanem a körvonalazott, régi világból örökölt szenvedély. Hiszen a gyerekek csak játszanak a kiszedett tojásokkal s a madár-fiakkal is.

A tojással való játszadozásnak érdekes mellékhatásai is vannak vidékenként. Néhol viccet csinálnak abból, hogy ki tudja úgy leejteni a tojást, mármint a fáról, illetve veréb esetén a csűr gerendázatáról – hogy az ne törjön el? Egy dús verébfészket tesznek gondosan egy kalapba s annak tollazatát bőven felhalmozzák. A bő tollágyazásra ejtett tojás, ha szerencsésen esik, nem törik el.

Máskor a fáról leejtett tojást fogja ki a földön álló cimbora egy kalappal - úgy, hogy egy darabig a kalapot érintő tojással együtt lefelé húzza a kalapot is, közben fokozatosan fékezve, eladdig, hogy aztán a tojás már kibírja azt, hogy a kalap csakugyan meg is álljon s a tojás se törjön össze. Ez elég ügyességet kívánó mutatvány! Hihető, hogy Kocsis Miska meg Marci, minő szájtátva tanulják el a már idősebb gyerekektől eme kunszt-stükköket, meg hasonló egyebeket.

Hiszen eszközöket szerkesztenek a gyerekek arra is, hogy az odúban levő fészket hogy kell onnan kisodorni, míglen az az odú szájánál megakad. Akkor a fészkek anyagát kiszálalják s úgy előkerülnek lassan a tojások, avagy a fiókák is. Hol persze törötten, respektíve döglötten, hol meg még épen. De az épen leszállított tojások is ritkán kerülnek haza épen. Azokat

egymáshoz hajigálják, vagy irigységből egymás zsákmányát törik össze.

De vannak gyerekek, akik hazaviszik s otthon aztán a nővérekkel konyhásdit játszanak a tojásokkal. Csinálnak rántottát s aztán fiktív vendégségben meg is eszik.

Az is megtörténik – igen sokszor! – hogy a szántóvető, avagy az erdőjáró ember kiszedi azokat a fészkeket, amelyekre bukkant, hogy még apró-cseprő gyerekeinek okozzon vele örömet.

Ilyen módon országszerte igen sok fészekalj pusztul el, s legfőbb ideje, hogy a madárvédő egyesületek, a hatóságok, de a magánosok is, – kik madaraink sorsát a szívükön viselik – meggátolják, illetve megtorolják e káros kihágásokat. Már ti. ott, ahol még burjánoznak.

Míg a céltudatosan határjáró, tojásszedő gyerekek szenvedélyének a legkülönbélebb madárfajok esnek áldozatul, addig a mezei munka során – leginkább a kaszások révén - természetesen azon madárfajok szenvednek legtöbbet, amelyek szabad földön, a mezőn költenek.

Ilyenek elsősorban a pacsirták, sármányok, azután a kétféle csaláncsúcs (Pratincola), a fogoly, a fürj, meg a haris, ahol ti. még van ez utóbbiból. E madarak első költése, ha a korábban kasza alá kerülő rét fűvében van, vagy lóherésben, lucernásban, akkor ezek lekaszálásával pusztul el. Ha aztán a második költés kalászos táblába kerül, elpusztul akkor, amikor aratnak.

De a kapásnövények közé rakott fészkek sincsenek éppen biztonságban, mert hiszen azon terményeket megint kapálás-

kor járják fel a napszámosok, kik a fészkekre aztán rábukkannak.

Az e helyt kotló madaraknak csak annyival van jobb soruk, hogy a kasza suhintása nem fenyegeti őket. Ugyanis igen sok fészekalj pusztul el úgy, hogy annak első áldozata a tojásokon ülő madár. Ha az nem repül fel, az olykor sűrű növényzetben a kaszás ritkán veszi előre észre s így a kaszálás rendén nekivág a madárnak, hol lenyakazva azt, hol másként súlyosan megsebesítvén a szerencsétlen párát.

Ily esetben aztán már nem égbekiáltó kihágás, ha az a kaszás az elárvult tojásokat kiszedi.

A gazdaember tudja, hogy ily módon évről-évre milyen sok madár pusztul el. S aki sorsukat a szívéen viseli, az iparkodik is valamennyire csökkenteni a kárt. Pl. szigorúan meghagyja munkásainak, hogy ha a kasza elől madár kél ki, ne kaszáljanak tovább vakon, hanem ha fészek is van ott, körüle pár arasznyi területen hagyják ott a lucernát, lóherét, avagy a rét fűvét. A legtöbb esetben a kotló madár ismét felkeresi irgalom nevében otthagyott fészket, s ha aztán ismét más baj nem történik, kiköltheti apróságait.

Mert történhet könnyen más baj is. Hisz az ilyen használatlan helyek aztán mutatják is azt, hogy ott fészkek maradtak.

S ott vannak az elemi csapások. A felhőszakadás, amely árvíz-katasztrófát indít a kis otthonra; a jégverés, amely gyakorta agyonveri a kotló madarat. Végezetül pedig a gyalog s a repülő ragadozók légioja. Az ember csodálkozik azon, hogy egyes madár állománya hogy tud egyáltalán fennmaradni.

A tapasztalás azt mutatja, hogy a következő költésig rendszeresen annyi marad csak fenn a madárállományból, amennyi volt az előző éven, t.i. költőpárokban. Megfogyatkozott madárállományunkat katasztrofálisan érinti mindezeken túl a déli népek madárfogása. Amin nem segíthetvén, arra kell törekednünk, hogy legalább ami marad, kíméljük mi magunk.

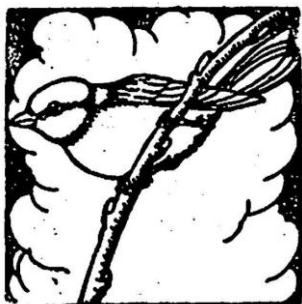
¹ Csak taláломra írva! Talán több is tűnt el!

(Növényvédelem, 1934, vol.10, p.93-94)

Filléres fészekodvak

Írta: Szemere László

Ma a vasúttól kezdve a színházi jegyig, minden a „filléres” jelszóval igyekszik – pengőkre – szert tenni. Midőn szerény magam is ilyen címet adtam e cikknek, azt hiszem írhatom azon madárbarátok nevében, akiknek nincsen felesleges pengőjük fészekodvakra. De a nagyobb fészekodvak darabjáért nem is egy pengőt kell adni, hanem többet is.

Értve a legtökéletesebb mintákat, azaz a fatönkbe esztergáltakat, amelyek hűen utánózva a harkályok ácsolta odvakat, kétségtelenül legjobban megfelelnek rendeltetésüknek.

Közbevetve meg kell itt jegyeznem, hogy az ilyen fészekodvak nem is lehetnek egészen olcsók és pedig azért, mert azokat jó anyagból, nehéz munkával készítik. A fatönköket előbb teljesen ki kell szárítani, mert ha nyers fából készül az odú, hamarosan megreped. Az esztergályozás menete se olyan egyszerű, mint ahogyan azt legtöbben elképzelnék. S nem is egészen veszélytelen a munkálat. Ha nem jól fogják be a gépbe a sebesen forgó, súlyos fatönköt, az onnan kivágódhat, s a közelében álló munkást agyon is ütheti. (Aminthogy ez elő is fordult már!) Hozzájön a deszka, a lécszár és végül a szerelési munkák, azaz mindezeknek a tetejébe a szállítási költségek is.

Mindezt azért írom így le, hogy hazánk egyetlen fészekodúgyárosát vádnam ne érje! Tudom, hogy igen szerény

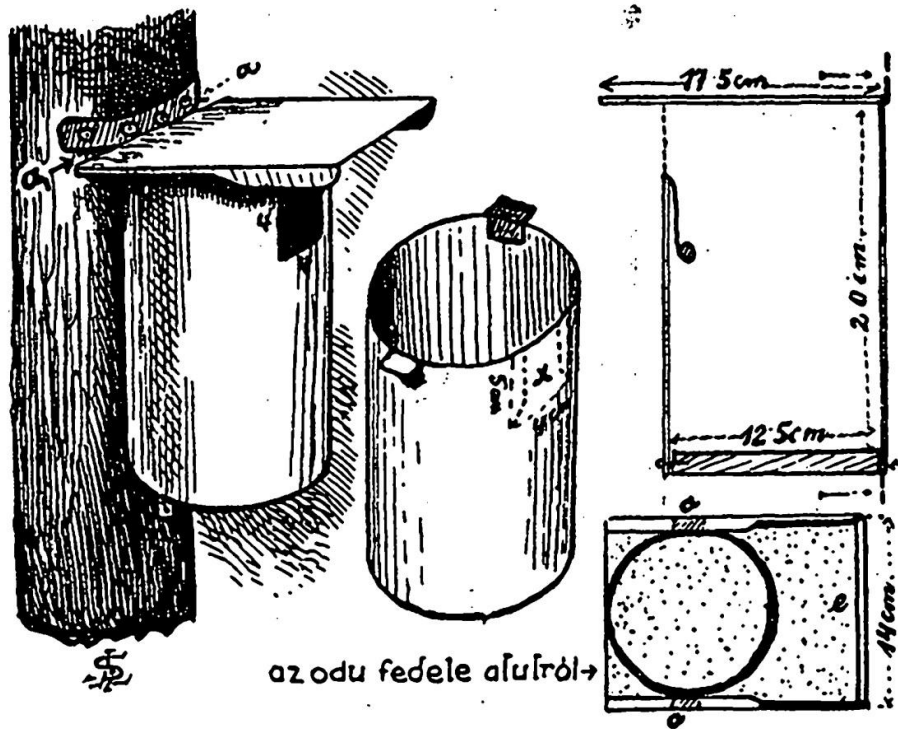
haszonra dolgozik, azt is, hogy a vázolt okok miatt aligha állíthatja elő elsőrendű odvait olcsóbban. Sok madárbarát, illetve kertész is, a mai gazdasági leromlottság közepette nem tudja azokat a pengőket előteremteni, amelyek a fészekodvakra kellenének. A kedvükért ezennel egy olyan odútípust fogok ismertetni itt, amelyik igazán olcsó lehet. Azaz egy pengőn aluli. Körülbelül félpengős, hogy egy könyvkiadói kifejezést használjak itt.

Tulajdonképpen egy alkalommal már céloztam a Növényvédelem lap hasábjain arra, hogy veterán kályhacsövekből igen jó fészekodút lehet csinálni (1931. évf. 11. szám). Cikkeim nyomán felkeresett a hivatalomban egy lelkes madárbarát – mellesleg vaskereskedő –, aki megkért arra, hogy szerkesztenék egy olyan kályhacsőodút, amely a madaraknak is jó, s ipari előállítása is a lehető legegyszerűbb.

Megígérte, hogy ő majd az odvak forgalomba hozataláról gondoskodni fog. Elkészítettem hát azt a mintát, amit itt írásban is, rajzban is mutatok, azonban a kereskedelembe való «bevezetése» az odvaknak annyira vontatottan megy, hogy őszre talán meg se indul a gyártásuk. Ezért célszerűnek tartom az olcsósági hullám hátára szánt legújabb odútípusomat itt ismertetni.

Efelől természetesen gyárthatók is lennének ez odvak, s ha valaki e fába vágná fejszéjét (rekte: bádogba az ollóját!), hát aligha járna rosszul, mert ha madárkedvelő közönségünk igazán olcsón kaphatja majd meg a kályhacső-odút, mind kevesebben lesznek olyanok, akik az odvak házi előállításával otthon vesződjenek. Szabadalmaztatva nincsenek eme odvak, gyárthatja őket bárki.

Ami leírás - túl a rajzokon - szükséges, az rövid lehet már. A 20 cm magas és 12.5 cm széles odú 4×5 cm-es röplyukával, egységes típus, mely egészen a seregélyig, minden odúlakó madár igényét kielégítheti, értve a térszükségletet.

Minthogy 12.5 cm széles kályhacsöveket úgyis gyártanak, azért az alapanyag beszerzése semmi akadályba nem ütközik, igen sok vaskereskedés pincéiben finom, rozsdás anyag is található, amely e címen igen olcsón megvehető. Nekünk, illetve madarainknak jobb is, ha az odú már kissé rozsdás. A rozsdás vashádóg ugyanis már nem olyan jó hővezető, illetve áteresztő, mint az új.

Ha új hádógból csinálnók mégis odvainkat; akkor célszerű azokat olajfestékekkel befesteni, tartósság okából. Akár régi, akár új legyen-is a hádógcső, azt mindenképpen ki kell bélelni egy réteg kéregpapírral. (Hogy ne papundeklit írjak!) A kéregpapír

kereken nekifekszik a cső belsejének, s így azt ott egyébként rögzíteni nem is kell. (20×40 cm nagyságú kéregpapírlap kell egy odú kibéleléséhez.)

Említeni is felesleges, hogy a papírbélést azért alkalmazzuk, hogy vele a fémcsőodú káros tulajdonságát - a hőátbocsátást - ellensúlyozzuk. Az egyrétegű, vastag kéregpapírt a többszörösen összegöngyölt vékony papír, pl. az újságpapír, nem pótolhatja, mivel azt a cinegék előttem ismeretlen okból - kitépegetik. Többször tapasztaltam, hogy az odú belsejének jókora felületét »lehámozták« a benne költő cinegék.

E kóros kilengést van hivatva ellensúlyozni az a fogás is, amellyel a kéregpapír szélét – ott, ahol az odú szája mentén vonul annak a széle – a cső bádoggjával leszorítjuk.

E fogás ugyan arra is jó, hogy a bejáró alja s oldalai nem lesznek élesek. Mert azok lennének, ha az odú nyílásának megfelelő nagyságú bádoglalapot teljesen kinyírnók s eltávolítanók!

Hanem a rajzon (x) vázolt módon csak bevágjuk a bádognyíró ollóval a kályhacsövet ott, s oly idomban, mint ahogy a rajzon a pontozott vonal mutatja, hogy aztán egy lapos fogóval befelé hajlíthassuk a széleket akkor, amikor az odú már ki van bélelve a kéregpapirossal.

A bádogdarabka, ami lefelé irányulva szorítja a kéregpapírt a kályhacsőhöz, arra is szolgál, hogy felhágója legyen a madaraknak, amikor azok az odúból ki akarnak bújni. A sima kéregpapíroson nem tudnak ugyanis jól kapaszkodni. Itt meg kell jegyezni, hogy e felhágó bádog széleit reszeljük le,

csövecskévé kunkorított végébe pedig félujjnyi hosszú vékony fapálcikát szorítsunk be. Így biztonságos, kényelmes felhágót szerkeszthetünk.

E felhágó nem lehet magasan a fészek felett, ezért ne építsünk 20 cm-nél hosszabb odvakat! (Ha 1-2 cm-rel rövidebb, az nem baj.)

A kályhacső-odú hátulsó vonalának mentén (ott, ahol az össze van hajtogatva!), illetve annak aljára egy 3 cm hosszú s 1.5 cm széles vaslapocskát «nittelünk», úgyhogy a vaslemez fele túlálljon az odún. Ha az odúnak fából csinálunk feneket, nem kell e vaslemezt odanittelni, hanem az odú belső fala és az aljzat közé tolt lemezkét egy szeggel rögzítjük. A kiálló részen is ütünk egy lyukat, ugyanis annálfogva rögzítjük az odút, ha magát az odút nem is e vaslemez fogja tartani.

Már a rajzokból kivehető, hogy az odút tulajdonképpen a fedele tartja, amelyet több apró szeggel erősítettünk volt fel a fára, illetve a falra. A fedél vastagabb vasbádogból készül, részben a fenti okból, de azért is, hogy derékszögben felhajlított pereme ne csak afféle vékony, hamar elrozsdásodó lemez legyen. Amikor fára szegezzük az odúfedele, e felhajtott szegélyt a fa alakjának megfelelően kerekre behajtjuk, s aztán 4-6 kis szeggel szegezzük helyére. Hanem célszerű a lemez felé még dugódarabkákat is tenni, hogy a szegek feje ezekbe süllyedhessen.

Kályhacső-odúunknak egyik előnye íme az, hogy vékony szegekkel szögezhetjük ki azt, s így a fán durva sebet nem ejtünk! Ha évek során azt észleljük, hogy a fa növekedésével a szegfejek már eléggé mélyen süppedtek be a parafába, akkor

lecsípve a szegek fejeit, újra szegezhetjük odvainkat. Azt az egy szeget, amit az odú alsó nyúlványán át verünk a fába, ugyancsak ágyazzuk alá egy kisebb féldugónál. Annál is inkább, mert ezt a szeget minden olyan alkalommal is el kell távolítanunk, amikor az odvakat tisztogatjuk, tehát évente egyszer-kétszer. (Tavasszal, majd a költések után, mikor a lestrapált fészket dobjuk ki!)

Csőodúnk úgy van szerkesztve, hogy azt a fedeléről előrefelé lehúzhatjuk. Így a fedél tartósan a helyén, illetve fán (falon) maradhat, s marad ott akkor is, mikor az odút tisztogatjuk. Ilyetén az odúval a földre szállván – jobban mondva lejjebbezvén a létrán – azt kényelmesen kitisztíthatjuk.

Nézzük, hogy még mi írni való van olyan, ami az odú szerkesztésénél tudni való.

Az odú fedele is bélelve van egy 14 x 17 cm méretű kéregpapírdarabbal. A fedélhez való bádog 15.5 x 19 cm méretű (tehát kissé nagyobb!), hogy a szélek aláhajlításával a papírt a bádoghoz szoríthassuk. E lehajlításokat csak elől (e) szorítsuk le, oldalt (o pontokon) annyira lazán, hogy az odú két felső füle, mint sínekbe oda bejárhasson.

Még előbbre - a nyilak irányában - az aláhajtások derékszögű lehajlításba menjenek át, amiatt, hogy a sínekből kihúzott fülekkel az odút lehúzhassuk fedeléről. E tartó fülecskét - úgy gondolhatnók - legcélszerűbben úgy formálhatnók ki, ha másfél centiméterrel hosszabb csődarabból készítenők az odút, amelyet a fülek kivételével aztán rövidebbre nyírnánk. A gyakorlat és a takarékoskodás arra tanított, hogy célszerűbb ide két darab 2.5 cm hosszú 2 cm széles, derékszögben behajtott

vaslemezt szegecselni. (Most eszembe jutott az előbb írt »nittelés« magyar neve) Ugyanis e füleknek is jobb; ha erősebbek, mint a bádogcső fala.

Aztán ha kivágással képeznők ki a füleket, meg az odúnak már imént említett alsó nyúlványát is, akkor 3 cm-nyi csődarabot vesztegetünk el minden egyes odúnál.

Amiről még mit sem írtam, az az odú alja. Mely lehet legegyszerűbben az a dekli, azaz csőfedő, amit már készen is árulnak. S amelynek a fához kerülő részét (peremezését) derékszögben lehajlítjuk, kilyukasztjuk. Ezáltal az odú alsó részén levő vaslapocská (toldás) feleslegessé válik. Ha az odú alját kerek deszkácskával rátjuk, akkor ezt 3-4 apró szeggel rögzítjük véglegesen helyére, de akkor, amikor a kéregpapír már az odúban van. Így kisebb korong kell, a papír széle pedig ott se marad szabadon.

Akármely módon járjunk is el, ne legyen a zárás légmentes, hogy ami víz záporok után az odúba kerül, az ki is folyhasson. Ha az odú alja bádog, akkor arra az odú kihelyezésekor szórjunk egy-két marék fűrészport.

Rajzunkból kivehető az (a és ai-nél); hogy azt a bádoglemezt, amiből az odú fedelét nyírjuk ki, a szegélynek derékszögben való felhajlítása előtt, kissé benyomjuk, hogyha aztán fára szegezzük az odút, akkor a felhajlítás jobb és bal vége szabad legyen. Másként nem simulhatna a fához.

Ha azonban falra, vagy igen vastag fára szögezzük ki az odút, akkor mellőzzük a bevágásokat, amelyek kissé károsak is, jelesen gyengül általuk az odú fedele, s az eső is beszivároghat

nyomukon. Ez ellen ugyan lehet tenni és pedig úgy, hogy ott elegendő hosszúra hagyjuk az odút bélelő kéregpapírt.

Végül azt kell még megjegyeznem, hogy szűkebb méretű kályhacsövekből lehetőleg ne készítsünk fészekodvakat, mert azok már nem lehetnek eléggé tágasak a letelepült madárcsaládnak.

A kályhacső-odú a ládadeszkákból házilag készített odúknál amiatt lehet olcsóbb, mert a csőodú fő részét készen kapjuk, s ha a fedőnek való bádoglemezeket, no meg a hozzáillő kéregpapírt, meg a bélés kéregpapírját is feldarabolva rendeljük, akkor egy szapora-kezű bádoggal egy nap alatt ötven-hatvan fészekodút is összeállíthatunk.

(Növényvédelem, 1934, vol.10, p.123-125)

A hajnalmadár (*Tichodroma muraria* L.)

Szemere László

A szépen összeválogatott, de nem rikító színek játéka ő, miért is a nép lepkemadárnak is nevezi. Már ahol hegyes, illetve magashegységi vidéken magyar nép lakik.

Hajnalmadár

Mert a hajnalmadár a zord havasok sziklabirodalmának a lakója. De ott se kerül elő mindenütt, mondják, hogy csak a mészkősziklák között otthonos. Végül pedig e helyeken se gyakori.

Így szerencsés az a turista, aki vele találkozhat. Télen ugyan kiszorul rendes tartózkodási helyéről, s így előkerül a lakottabb helyek közelében levő köveken is. Azért írom, hogy »köveken«, mert felkeresi ilyenkor a várromokat, esetleg a tűzfalakat is, hogy megszokott módja szerint – a kövek között kúszva – keresse élelmét télen által is.

Az itt bemutatott kép a Chernel István-féle nagy madaras könyvből lett kifényképezve, tehát Nécsey István pompás ecsetje-remeke. Az így röptén látszó madár színleírása így alakul:

Szárnyevező tollainak külső vitorlái kör alakúan elrendezve rózsaszínes vörös szegéssel ékesek, s ily színűek a szárny kis és nagy fedőtollai is. Az összecsukott szárnyon így egy nagy rózsaszín mező támad. Az elsőrendű evezőkön 1-2 babszemalakú fehér folt van, s legvégül az evezők fehéres okker színnel szegettek. Másként a szárny feketés szürkésbarna. Ilyen a fark is, de az is világos színnel szegett.

Teste felül hamuszínű, előrefelé s alteste is világosba húzó. Nyáron a hímeknek nagy, a tojóknak kisebb torokfoltjuk van. A fiatalok fakóbbak.

Jellemző még madarunkra az ívesen hajlott, aránytalanul hosszú csőr. Ez 2.5 cm-t tesz ki a 14-16 cm teljes hosszából. Fészkét sziklarepedésekbe rakja. 4-5 tojása fehér alapon rozsdásan pontozott. Ahol lakik – elhagyatott helyeken – ott haszna, mint rovarirtóé, eltörpül szépsége mellett.

(Növényvédelem, 1934, vol.10, p.127-128)